

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sk/10/2018
Identifikačné číslo spisu: 3017200157
Dátum vydania rozhodnutia: 27.02.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:3017200157.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Judity Kokolevskej a členiek senátu JUDr. Viery Nevedelovej a JUDr. Sone Langovej, v právnej veci sťažovateľa (predtým žalobcu): W. G., nar. XX.XX.XXXX, bytom U. E. Č.. XXXX/XX, D., právne zastúpený: Mgr. Jozef Gáplovský, advokát so sídlom Centrum II-88, Dubnica nad Váhom, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, generálny riaditeľ, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8-10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne, č. XXX XXX XXXX X zo dňa 13. marca 2017, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne, č. k. 28Sa/3/2017-42 zo dňa 21. decembra 2017, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť sťažovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č. k. 28Sa/3/2017-42 zo dňa 21. decembra 2017 z a m i e t a .

Sťažovateľovi náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Trenčíne rozsudkom č. k. 28Sa/3/2017-42 zo dňa 21.12.2017 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal zrušenia rozhodnutia žalovaného, č. XXX XXX XXXX X zo dňa 13.03.2017, ktorým tento zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie, č. XXX XXX XXXX X zo dňa 16.12.2016, ktorým bola zamietnutá žiadosť žalobcu o starobný dôchodok od 05.11.2014, a to s odkazom na ustanovenia § 21 a § 174 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 100/1988 Zb.“).

2. V odôvodnení svojho rozsudku uviedol, že rozkazom vo veciach personálnych, č. 123 vydaného veliteľom Okresného riaditeľstva Policajného zboru Považská Bystrica zo dňa 06.06.1994, bol žalobca uvoľnený zo služobného pomeru príslušníka Policajného zboru dňom 30.06.1994. Podľa potvrdenia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. SPOU-OSZ-30.029-14/2013-VZ zo dňa 17.06.2013 bol žalobcovi podľa § 119 a § 120 zákona č. 140/1991 Zb. o služobnom pomere príslušníkov Policajného zboru Slovenskej republiky od 01.07.1994 priznaný príspevok za službu, ktorý sa od 01.07.2002 považuje za výsluhový dôchodok. Pre nárok na výsluhový príspevok bola žalobcovi zhodnotená doba

výkonu náhradnej vojenskej služby od 01.04.1977 do 31.08.1977 v I. kategórii funkcií a doba služobného pomeru príslušníka Policajného zboru od 01.09.1977 do 30.06.1994 v I. kategórii funkcií, t. j. spolu 17 rokov a 83 dní v I. kategórii funkcií.

3. Predmetom súdneho prieskumu napadnutého rozhodnutia bolo posúdenie, či žalobca spĺňa alebo nespĺňa ku dňu 05.11.2014 podmienky priznania nároku na starobný dôchodok podľa § 65 zákona o sociálnom poistení, resp. či s poukazom na § 274 ods. 1 zákona o sociálnom poistení spĺňa tieto podmienky podľa § 21 ods. 1 písm. d/ zákona č. 100/1988 Zb. alternatívne či ich spĺňa podľa § 174 ods. 1 písm. c/ zákona č. 100/1988 Zb..

4. Po preskúmaní správnej žaloby, písomných podaní účastníkov konania, ich vyjadrení na pojednávaní a po oboznámení sa s obsahom pripojeného administratívneho spisu, dospel správny súd k záveru, že rozhodnutie žalovaného je v súlade so zákonom a za súladný so zákonom označil aj procesný postup žalovaného a pred ním prvostupňového správneho orgánu vedúci k vydaniu ich rozhodnutí.

5. Podľa právneho názoru správneho súdu nemožno súhlasiť s námietkou žalobcu, že nárok na starobný dôchodok mu vznikol dňom 05.11.2014 najmä preto, že mu bola zhodnotená doba výkonu náhradnej vojenskej služby od 01.04.1977 do 31.08.1977 v I. kategórii funkcií a doba služobného pomeru príslušníka Policajného zboru od 01.09.1977 do 30.06.1994 v I. kategórii funkcií, t. j. spolu 17 rokov a 83 dní v I. kategórii funkcií, ako vyplýva z potvrdenia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. SPOU-OSZ-30.029-14/2013-VZ zo dňa 17.06.2013. Žalovaný správne ustálil, že dňom 05.11.2014 žalobcovi nevznikol nárok na starobný dôchodok podľa § 65 ods. 1 a 2 zákona o sociálnom poistení, pretože týmto dňom žalobca nedovŕšil 62 rokov veku. Taktiež správne ustálil, že žalobcovi nevznikol nárok na starobný dôchodok ani podľa § 21 ods. 1 písm. c/ alebo písm. d/ zákona č. 100/1988 Zb. v spojení s § 274 ods. 1 zákona o sociálnom poistení dovŕšením veku 58 rokov, pretože nebol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/, resp. § 14 ods. 2 písm. i/ až l/ zákona č. 100/1988 Zb.. Z obsahu administratívneho spisu vyplýva, že spornou zostala otázka, či žalobcovi dovŕšením veku 58 rokov vznikol nárok na starobný dôchodok podľa § 174 ods. 1 písm. c/ zákona č. 100/1988 Zb.. Avšak aj v tomto prípade žalovaný správne aplikoval príslušné zákonné ustanovenia, ak ustálil, že žalobcovi ani v právnom režime podľa § 174 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. nárok na starobný dôchodok nevznikol. Na vznik nároku na starobný dôchodok podľa citovaného ustanovenia sa totiž vyžaduje kumulatívne splnenie ďalšej podmienky ustanovenej v § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb., a to, aby zamestnanie I. pracovnej kategórie alebo služby I. alebo II. kategórie funkcií trvalo k 31.12.1999, čo však u žalobcu splnené nie je, keďže dôchodkovo zvýhodnené zamestnanie skončil dňom 30.06.1994. K uvedenej otázke sa vyjadril aj Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý vo veci sp. zn. 9So/62/2009 (publikované ako R53/2011) uzavrel, že pre zákonnú úľavu na veku potrebnom pre vznik nároku na starobný dôchodok (56 až 59 rokov) musí byť splnená podmienka nielen podľa § 174 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb., ale súčasne aj podmienka, aby zamestnanie patriace k zvýhodnenej kategórii trvalo ku dňu 31.12.1999. Následne Najvyšší súd Slovenskej republiky tento právny názor opakovane potvrdzoval vo svojej ďalšej rozhodovacej činnosti (viď napr. rozhodnutia vo veciach sp. zn. 9So/88/2011, 7So/71/2012, 1So/69/2014, 9So/6/2015).

6. Správny súd sa nestotožnil ani s námietkou žalobcu týkajúcou sa princípov právneho štátu, nesúladnej retroaktivity právnej úpravy aplikovanej správnymi orgánmi, a z toho vyplývajúcej diskriminácie žalobcu vo vzťahu k iným žiadateľom o priznanie starobného dôchodku. K otázke retroaktivity právnych predpisov sa vyjadril napr. poukázaním na právny názor Najvyššieho súd Slovenskej republiky vo veci sp. zn. 4Cdo/98/2010, kde konštatoval, že „k definujúcim znakom právneho štátu patrí aj zákaz retroaktivity právnych noriem, ktorý je významnou demokratickou zárukou ochrany práv a právnej istoty (PL. ÚS 16/95). Nie každá retroaktivita je však nezlučiteľná s princípmi, na ktorých je budovaný právny štát. V teórii a praxi sa rozlišuje tzv. pravá a nepravá spätná účinnosť (retroaktivita) právnych predpisov. Význam tohto rozlišovania je založený na skutočnosti, že pokiaľ sa pravá retroaktivita v zásade odmieta ako nezlučiteľná s obsahom princípu právneho štátu, nepravá retroaktivita sa akceptuje ako prípustný nástroj na dosiahnutie ustanovených a dostatočne významných cieľov verejnej moci. Pri pravej retroaktivite zákonodarca v novom právnom predpise neuzná práva alebo povinnosti založené právnymi skutočnosťami, ktoré sa ako právne skutočnosti uznávali na základe skoršieho

(predchádzajúceho) právneho predpisu. O pravú retroaktivitu ide napr. vtedy, keď neskorší právny predpis so spätnou účinnosťou (s dopadom do minulosti) upravuje vzťahy, ktoré vznikli v minulosti. V dôsledku toho nastáva stav, v rámci ktorého účinnosť neskoršieho právneho predpisu nastáva skôr ako jeho platnosť (skôr, než začal existovať). Pri nepravnej retroaktivite zákonodarca uznáva právne skutočnosti, na základe ktorých podľa predchádzajúcej právnej normy došlo k vzniku určitých právnych vzťahov. O nepravú retroaktivitu môže ísť napriek tomu, že zákonodarca prípadne novým právnym predpisom zároveň s účinnosťou do budúca prinesie určité zmeny aj tých práv (alebo povinností), ktoré vznikli za platnosti skoršieho zákona. Nepravá retroaktivita teda nebráni zákonodarcovi novou právnou úpravou vstúpiť aj do tých právnych vzťahov, ktoré vznikli na základe skôr prijatej právnej normy a meniť ich režim. Za prípustné sa považuje, pokiaľ nová právna úprava (uznávajúc práva a povinnosti nadobudnuté podľa skoršieho právneho predpisu) zavádza do budúca nový režim a mechanizmus (procedúru) uplatnenia týchto práv alebo pokiaľ právam nadobudnutým za skoršej právnej úpravy priznáva odo dňa účinnosti neskoršej právnej úpravy nový obsah. V konečnom dôsledku nepôsobí nepravá retroaktivita do minulosti. Akceptuje stav, ktorý nastal za skôr platnej a účinnej právnej úpravy, tento stav ale rieši až v čase účinnosti novej právnej úpravy.“ Problematiku retroaktivity právnych predpisov opakovane riešil aj Ústavný súd Slovenskej republiky. Pravú retroaktivitu - jav nežiaduci v právnom štáte - vymedzil ako stav, v ktorom nová právna úprava neuznáva oprávnenia a povinnosti založené právnymi vzťahmi len *lex priori* (napr. PL. ÚS 37/99), alebo stav, keď zákon dodatočne a pozmeňujúco zasahuje do už právne uzavretých minulých skutkových a právnych vzťahov (PL. ÚS 3/00). Nepravou retroaktivitou je stav, v ktorom nová právna úprava nevytvára žiadne právne účinky smerujúce pred deň nadobudnutia účinnosti, avšak kvalifikuje tie právne úkony, ku ktorým došlo ešte pred nadobudnutím jej účinnosti, v dôsledku čoho môže dôjsť k zmene alebo zrušeniu tých právnych účinkov, ktoré boli predtým späté s ich uzavretím (PL. ÚS 38/99). O nepravú retroaktivitu ide aj v prípade, ak zákon uzná skutkové podstaty alebo právne skutočnosti, ktoré vznikli počas účinnosti skoršieho zákona, súčasne však prináša určité zmeny právnych následkov, ktoré s nimi súvisia, pokiaľ tieto právne následky v čase nadobudnutia účinnosti tohto nového zákona ešte nenastali (PL. ÚS 3/00). Zákonodarca môže výnimočne uplatniť retroaktívne ustanovenia na úpravu nových (existujúcich) právnych stavov, pričom v takom prípade musí preukázať závažné dôvody všeobecného záujmu, ktoré si môže vyžiadať alebo odôvodniť prelomenie zásady zákazu spätnej pôsobnosti v prospech slobodnej tvorby právnej úpravy zo strany zákonodarcu (PL. ÚS 3/00).

7. S poukazom na úvahy Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Ústavného súdu Slovenskej republiky (body 20. a 21. rozsudku) nejde v prípade ustanovení § 174 ods. 1 a ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. o tzv. pravú retroaktivitu, ale o prípad tzv. nepravnej retroaktivity, ústavne akceptovateľnej, kedy zákon uznáva skutkové podstaty alebo právne skutočnosti, ktoré vznikli počas účinnosti skoršieho zákona (tu počet odpracovaných rokov v zvýhodnenej pracovnej kategórii), súčasne však prináša určité zmeny právnych následkov, ktoré s nimi súvisia, pokiaľ tieto právne následky v čase nadobudnutia účinnosti tohto nového zákona ešte nenastali, čo je prípad žalobcu, keďže v čase nadobudnutia účinnosti zákona č. 355/1999 Z. z. bol žalobca vo veku iba 43 rokov, t. j. nespĺňal podmienku veku pre vznik nároku na starobný dôchodok podľa žiadneho z ustanovení zákona č. 100/1988 Zb., nemohol účinne požiadať o starobný dôchodok, a preto tu ani nemožno hovoriť o nejakom už existujúcom právnom vzťahu, do ktorého by zákonodarca spätne vstupoval ústavne nekonformným spôsobom. Ustanovenia § 174 ods. 1 a 2 zákona č. 100/1988 Zb. v znení účinnom do 31.12.2003 žalovaný aplikoval na ním ustálený skutkový stav správne.

8. S poukazom na uvedené úvahy vyhodnotil správny súd námietky, ktoré žalobca uviedol v správnej žalobe, za nespôsobilé privodiť mu úspech v konaní, a preto žalobu ako nedôvodnú podľa § 190 SSP zamietol.

9. Voči rozsudku Krajského súdu v Trenčíne podal žalobca v zákonom určenej lehote kasačnú sťažnosť podľa § 440 ods. 1 písm. f/, g/ a h/ SSP.

10. Uviedol, že zo strany správneho súdu došlo k porušeniu § 139 ods. 2 SSP, keďže sa ním neriadil a dostatočným spôsobom nereagoval na jeho argumentáciu, podľa ktorej výkladom žalovaného by bol jeho

dôchodok nižší ako dôchodok vypočítaný v ktoromkoľvek systéme dôchodkového zabezpečenia. Výklad právnych predpisov žalovaným by v skutočnosti diskriminoval jeho osobu na úkor iných osôb s rovnakým počtom odpracovaných rokov iba v jednom systéme dôchodkového zabezpečenia.

11. Krajský súd neprihliadol na právny názor uvedený v rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 7So/192/2011 zo dňa 28.11.2012, ktorým rozhodoval v skutkovo a právne obdobnej právnej veci.

12. V dôsledku skutočnosti, že mu nárok na výsluhový dôchodok podľa zákona o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov nevznikol a jeho výsluhový príspevok sa za výsluhový dôchodok podľa použitého právneho predpisu len považuje, tak podľa § 274 ods. 1 zákona o sociálnom poistení nie je možné pre neho stanoviť iné, menej výhodné podmienky pre posúdenie vzniku nároku na starobný dôchodok.

13. Krajský súd aj žalovaný v napadnutých rozhodnutiach vec nesprávne právne posúdili, keď mu nezhodnotili dobu služby policajta v prvej kategórii funkcií. Pre posúdenie jeho nároku na starobný dôchodok je potrebné zohľadniť nielen obdobie dôchodkového poistenia v civilnom zamestnaní, ale aj obdobie jeho služby v prvej kategórii funkcií. Iný postup by bol v priamom rozpore so zámerom zákonodarcu, zabezpečiť vojakom a policajtom vyššiu úroveň ich zabezpečenia v starobe za dobu výkonu služby a táto kategória poistencov by postupom zvoleným žalovaným bola znevýhodnená oproti poistencom zo všeobecného systému sociálneho poistenia.

14. Žalobca poukázal na ustanovenie § 255 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení a trval na názore, že v prípade prijatia zmeny v právnych predpisov zákonodarcom so spätnou účinnosťou, môžu byť tieto vykladané v jeho prospech, a to v prípade takzvanej pravej retroaktivity prípustné je len vtedy, ak táto rozširuje rozsah práv a oprávnení fyzickej alebo právnickej osoby.

15. Žalobca žiadal kasačnej sťažnosti vyhovieť.

16. Žalovaný sa ku kasačnej sťažnosti nevyjadril.

17. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP) po zistení, že kasačnú sťažnosť podal včas účastník konania, bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) preskúmal vec a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná.

18. Kasačný súd, po oboznámení sa s rozsahom a dôvodmi kasačnej sťažnosti proti napadnutému rozsudku Krajského súdu v Trenčíne, preskúmal rozsudok správneho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, skúmal aj napadnuté rozhodnutie žalovaného správneho orgánu a konanie mu predchádzajúce, najmä z toho pohľadu, či sa správny súd vysporiadal so všetkými zásadnými námietkami uvedenými v žalobe a z takto vymedzeného rozsahu, či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia žalovaného správneho orgánu.

19. Podľa § 2 ods. 1 a 2 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom. Každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

20. Podľa ust. § 203 ods. 2 v spojitosti s ust. § 452 ods. 1, § 453 ods. 2 SSP za bodkočiarkou, kasačný súd v danom prípade nebol viazaný sťažnostnými bodmi.

21. Z obsahu administratívneho spisu kasačný súd zistil, že rozkazom vo veciach personálnych veliteľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru Považská Bystrica, č. 123 zo dňa 06.06.1994, bol žalobca

uvoľnený zo služobného pomeru príslušníka Policajného zboru dňom 30.06.1994. Z potvrdenia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. SPOU-OSZ-30.029-14/2013-VZ zo dňa 17.06.2013 vyplýva, že žalobcovi bol podľa § 119 a § 120 zákona č. 140/1991 Zb. o služobnom pomere príslušníkov Policajného zboru Slovenskej republiky od 01.07.1994 priznaný príspevok za službu, ktorý sa od 01.07.2002 považuje za výsluhový dôchodok. Pre nárok na výsluhový príspevok bola žalobcovi zhodnotená doba výkonu náhradnej vojenskej služby od 01.04.1977 do 31.08.1977 v I. kategórii funkcií a doba služobného pomeru príslušníka Policajného zboru od 01.09.1977 do 30.06.1994 v I. kategórii funkcií, t. j. spolu 17 rokov a 83 dní v I. kategórii funkcií.

22. Podaním zo dňa 27.01.2016, podal sťažovateľ žiadosť o dôchodok, ktorý žiadal priznať od 05.11.2014. Žalovaný prvostupňovým rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 16.12.2016, jeho žiadosť zamietol. V odôvodnení predmetného rozhodnutia poukázal na skutočnosť, že rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne č. 15Sd/42/2016-29 zo dňa 26.09.2016 bolo zrušené jeho predchádzajúce rozhodnutie vo veci č. XXX XXX XXXX X zo dňa 11.02.2016 podľa § 250j ods. 3 OSP a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie. Dôvodom pre zrušenie predmetného rozhodnutia bola skutočnosť, že súdu nebol doručený úplný žurnalizovaný a originálny spisový materiál. Vo veci ďalej uviedol, že podľa § 119 a 120 zákona č. 410/1991 Zb. o služobnom pomere príslušníkov Policajného zboru Slovenskej republiky, bol sťažovateľovi od 01.07.1994 priznaný príspevok za službu, ktorý sa od 01.07.2002 považuje za výsluhový dôchodok. Pre nárok na výsluhový príspevok bola žalobcovi zhodnotená doba výkonu náhradnej vojenskej služby od 01.04.1977 do 31.08.1977 v I. kategórii funkcií a doba služobného pomeru príslušníka Policajného zboru od 01.09.1977 do 30.06.1994 v I. kategórii funkcií, teda spolu 17 rokov a 83 dní v I. kategórii funkcií. Žalovaný v prvostupňovom rozhodnutí uzavrel, že sa na sťažovateľa nevzťahuje § 21 a § 174 zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov a jeho dôchodkový vek je podľa § 65 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 252/2012 Z. z., 62 rokov veku, ktorý dovŕši dňom XX.XX.XXXX.

23. Voči prvostupňovému rozhodnutiu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol žalovaný napadnutým rozhodnutím zo dňa 13.03.2017, ktorým odvolanie zamietol a prvostupňové rozhodnutie potvrdil. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že na sťažovateľa sa nevzťahuje ustanovenie § 174 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb., pretože u neho nebola splnená podmienka trvania zamestnania v I. kategórii a služby I. alebo II. kategórie funkcií do 31.12.1999. Zamestnanie sťažovateľa vo zvýhodnenej I. kategórii funkcií trvalo do 30.06.1994. Z uvedeného dôvodu mu nevznikol skorší nárok na starobný dôchodok.

24. Podľa § 65 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) poistenec má nárok na starobný dôchodok, ak bol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov a dovŕšil dôchodkový vek.

25. Podľa § 65 ods. 2 zákona o sociálnom poistení, dôchodkový vek je 62 rokov veku poistenca, ak tento zákon v odsekoch 4 až 8, § 65a a § 274 neustanovuje inak.

26. Podľa § 274 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie sa zachovávajú.

27. Podľa § 21 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb., v znení účinnom do 01.01.2004, občan má nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň:

- a) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/ alebo najmenej 10 rokov v takom zamestnaní v uránových baniach,
- b) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/, ak bol z tohto zamestnania prevedený alebo uvoľnený z dôvodov uvedených v § 12 ods. 3 písm. d/ a e/,
- c) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/,
- d) 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. i/ až l/, alebo
- e) 60 rokov.

28. Podľa § 14 ods. 2 a 4 zákona č. 100/1988 Zb., do I. pracovnej kategórie sú zaradené zamestnania, v ktorých sa vykonávajú sústavne a v priebehu kalendárneho mesiaca prevažne rizikové práce, pri ktorých dochádza k častým a trvalým poruchám zdravia pracujúcich pôsobením škodlivých fyzikálnych a chemických vplyvov, a to:

- a) zamestnania v baníctve so stálym pracoviskom pod zemou v hlbinných baniach,
- b) ostatné zamestnania v baníctve vykonávané pod zemou v hlbinných baniach,
- c) zamestnania pod zemou pri uskutočňovaní podzemných stavieb baníckym spôsobom,
- d) zamestnania členov leteckých posádok a pracovníkov sústavne činných v lietadle za letu,
- e) zamestnania členov posádok námorných lodí,
- f) zamestnania, v ktorých sa vykonávajú zvlášť ťažké a zdraviu škodlivé práce v hutách alebo v ťažkých chemických prevádzkach,
- g) zamestnania kesonárov a potápačov,
- h) zamestnania vykonávané v prostredí ohrozenom vo významnej miere ionizujúcim žiarením pri úprave a konečnom spracovaní rádioaktívnych surovín, v jadrových elektrárnach a pri obsluhu cyklotrónu a výskumného reaktoru,
- i) zamestnanie vykonávané s dokázanými chemickými karcinogénmi a pri pracovných procesoch s rizikom chemickej karcinogenity,
- j) zamestnanie v baníctve vykonávané pod spodnou úrovňou nadložja a na skrývke v povrchových baniach (lomoch) na uhlie, na rádioaktívne nerasty a na nerasty, z ktorých možno priemyselne vyrábať kovy, na magnezit, azbest, tuhu, kaolín, žiaruvzdorné íly, keramické lupky, sadrovec, živec a na kremeň a kremenec na chemickotechnologické spracovanie alebo na spracovanie tavením,
- k) zamestnania v ťažbe a pri opracovaní kameňa, pri mletí a drvení kremeňa, kremenca a živca, pri formovaní žiaruvzdorných výrobkov a pri úprave keramických surovín vykonávané v prostredí vysokej koncentrácie agresívneho fibroplastického prachu, pokiaľ sú pracujúci pri výkone týchto zamestnaní nadmerne ohrození silikózou, a zamestnania sklárov dutého skla,
- l) zamestnania v stokovej sieti v podzemných priestoroch.

Ako zamestnanie zaradené do I. (II.) pracovnej kategórie sa za dobu pred 01.01.2000 hodnotí služba vojakov z povolania (§ 129) zaradená do I. (II.) kategórie funkcií, ak nevznikol nárok na dôchodok podľa piatej časti tohto zákona. Služba zaradená do I. kategórie funkcií sa v týchto prípadoch hodnotí ako zamestnanie I. pracovnej kategórie uvedené v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/.

29. Podľa § 174 ods. 1 a 2 zákona č. 100/1988 Zb. občan, ktorý vykonával pred 01.01.2000 zamestnanie I. pracovnej kategórie, prípadne službu I. alebo II. kategórie funkcií, má po 31.12.1999 nárok na starobný dôchodok tiež, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň:

- a) 56 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 14 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/, prípadne 9,5 roka, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 19 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/ alebo 19 rokov v službe I. kategórie funkcií,
- b) 57 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 13 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/, prípadne 9 rokov, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 18 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/ alebo 18 rokov v službe I. kategórie funkcií,
- c) 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 12 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/ prípadne 8 rokov, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 16 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/ alebo 16 rokov v službe I. kategórie funkcií alebo 17,5 roka v službe II. kategórie funkcií, alebo
- d) 59 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 11 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/, prípadne 7,5 roka, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až l/ alebo 15 rokov v službe I. alebo II. kategórie funkcií.

Podmienkou vzniku nároku na starobný dôchodok podľa odseku 1 je, že zamestnanie I. pracovnej kategórie alebo služba I. alebo II. kategórie funkcií trvali k 31.12.1999; za zamestnanie sa na tieto účely považujú i náhradné doby a doby uvedené v § 5 ods. 1 a v § 6 ods. 1 nariadenia vlády Československej socialistickej republiky č. 117/1988 Zb..

30. V danom prípade nebolo sporné, že sťažovateľ získal v služobnom pomere policajta (vrátane náhradnej vojenskej služby) 17 rokov a 53 dní zamestnania v I. kategórii funkcií.

31. Na účely dôchodkového zabezpečenia sú zamestnania zaradené do 31.12.1999 podľa druhu vykonávania prác do troch pracovných kategórií, a to podľa rezortných zoznamoch zamestnaní zaradených do I. a II. pracovnej kategórie, vydaných pred 01.06.1992.

32. Pred prijatím zákona č. 328/2002 Z. z., účinného od 01.07.2002, bolo sociálne zabezpečenie policajtov upravené v piatej (osobitnej) časti zákona č.100/1988 Zb. Ich služba, vykonávaná pred 01.01.2000, je zaradená na účely dôchodkového zabezpečenia podľa druhov vykonávaných funkcií do I. alebo II. kategórie (§ 130 zákona č. 100/1988 Zb.).

33. Podľa § 132 právnej úpravy piatej (osobitnej) časti zákona č. 100/1988 Zb., nárok na starobný dôchodok mali príslušníci ozbrojených zložiek, ak boli zamestnaní najmenej 25 rokov a dosiahli vek aspoň 55 rokov, ak vykonávali najmenej 20 rokov službu zaradenú do I. kategórie funkcií, 57 rokov, ak vykonávali najmenej 20 rokov službu v ostatných prípadoch. Z uvedeného vyplýva, že sťažovateľovi nevznikol nárok na starobný dôchodok podľa uvedeného ustanovenia, pretože nevykonával službu v rozsahu požadovanom zákonom.

34. Podľa vyššie citovaného ust. § 14 ods. 4 zákona č. 100/1988 Zb., zamestnanie zaradené do I. (II.) pracovnej kategórie sa za dobu pred 01.01.2000 hodnotí služba vojakov z povolania, vrátane príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti (§ 129) zaradená do I. (II.) kategórie funkcií, ak nevznikol nárok na dôchodok podľa piatej časti tohto zákona. Služba zaradená do I. kategórie funkcií sa v týchto prípadoch hodnotí ako zamestnanie I. pracovnej kategórie uvedené v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/.

35. Je zrejmé, že sťažovateľ nespĺňal podmienky pre zaradenie jeho zamestnania do I. pracovnej kategórie podľa § 14 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb.. Keďže mu však nevznikol nárok na starobný dôchodok podľa piatej časti zákona č. 100/1988 Zb., obdobie služobného pomeru policajta (I. kategória funkcií podľa § 130 zákona č. 100/1988 Zb.) mu bolo hodnotené ako doba zamestnania v I. pracovnej kategórii podľa § 14 ods. 4 tohto zákona. Nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie sa podľa § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. priznávajú do 31.12.2023.

36. Nárok na starobný dôchodok vzniká najskôr dovŕšením dôchodkového veku, ktorý podľa § 65 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. je 62 rokov. Skorší vznik nároku na starobný dôchodok odôvodňuje splnenie podmienok, uvedených v § 21 ods. 1, § 132 ods. 1 alebo § 174 ods. 1 a 2 zákona č. 100/1988 Zb..

37. Je zrejmé, že sťažovateľovi nevznikol nárok na starobný dôchodok k požadovanému dátumu, 05.11.2014 podľa § 21 ods. 1 ani podľa § 132 zákona č.100/1988 Zb., pretože k danému dátumu nespĺnil podmienky určené v uvedených ustanoveniach.

38. Sťažovateľ síce splnil podmienku určenú v ust. § 174 ods. 1 písm. c/ zákona č. 100/1988 Zb., keď k dátumu, od ktorého požadoval priznanie starobného dôchodku (05.11.2014) dovŕšil vek 58 rokov, vykonával službu I. kategórie v trvaní aspoň 16 rokov, nespĺnil však ďalšiu podmienku určenú v ust. § 174 ods. 2 zákona, ktorá musí byť splnená súčasne, aby jeho služba v I. kategórii funkcií trvala k 31.12.1999, pretože sťažovateľ prestal túto službu vykonávať ku dňu 30.06.1994.

39. Vzhľadom na uvedené kasačný súd dospel k záveru, že navrhovateľovi vznikne nárok na starobný dôchodok až dovŕšením veku podľa § 65 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., t. j. veku 62 rokov. Keďže k 05.11.2014, od ktorého žiadosťou zo dňa 27.01.2016 žiadal starobný dôchodok priznať, vek 62 rokov nedovŕšil, žalovaná preskúmaným rozhodnutím zamietla jeho žiadosť v súlade so zákonom.

40. V danom prípade zostali pri posudzovaní žiadosti sťažovateľa zachované jeho nároky vyplývajúce z predchádzajúcej právnej úpravy, zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom poistení, bolo zistené, že mu

nevznikol nárok na starobný dôchodok podľa § 21 ods. 1, § 132, nesplnil podmienky podľa § 174 ods. 1 a 2 predmetného zákona, a preto bolo potrebné pri stanovení jeho dôchodkového veku vychádzať z ust. § 65 ods. 1 a 2 zákona č. 461/2003 o sociálnom poistení.

41. Kasačný súd nezistil, že by aplikácia príslušných ustanovení, podľa ktorých žalovaná postupovala, diskriminovala sťažovateľa v porovnaní s inými osobami, pracujúcimi v „civilnom“ zamestnaní, tak ako to uviedol v kasačnej sťažnosti. Práve naopak, výkon služby sťažovateľa v ozbrojených zložkách je oproti „civilným“ poistencom zvýhodnený tým, že ešte pred dovŕšením dôchodkového veku bol poberateľom príspevku za službu (výsluhový dôchodok), na ktorý „civilní“ zamestnanci - poistenci, nemajú nárok. Touto formou zákonodarca zabezpečil vojakom a policajtom vyššiu úroveň ich zabezpečenia.

42. Uvedený právny názor k posudzovaniu nárokov na skorší starobný dôchodok bývalých príslušníkov ozbrojených zložiek, ktorí nesplnili podmienku určenú v ust. § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom poistení, vychádza z ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (napr. rozsudky v konaniach č. k. 9So/6/2015, 9So/88/2011, 7So/71/2012, 1So/69/2014), na ktorú poukázal aj Krajský súd v Trenčíne.

43. Na daný prípad nebolo možné aplikovať právny názor uvedený v rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 7So/192/2011 zo dňa 28.11.2012, pretože sa v danom prípade jednalo, resp. mohlo jednať o iné skutkové okolnosti, vyplývajúce z odlišného počtu rokov služby v I. kategórii funkcií, iné obdobie výkonu služby posudzovaného žiadateľa o starobný dôchodok, resp. také odlišnosti, ktoré nie sú z predmetného rozsudku zrejmé. V prípade, ak by sa jednalo o rozhodnutie v analogickej veci, jedná sa o ojedinelé rozhodnutie, vybočujúce z doterajšej línie aktuálnej rozhodovacej praxe, v rozpore s právnym názorom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky prijatým na publikovanie, uvedené v rozhodnutí č. k. 9So/62/2009 (publikovaný ako R53/2011).

44. K otázke pravej a nepravej retroaktivity právnych noriem sa krajský súd vyčerpávajúcim spôsobom vysporiadal, pričom kasačný súd nezistil v konaní žalovanej porušenie práv sťažovateľa aplikáciou príslušných predpisov v súlade s ust. čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

45. Kasačný súd vyhodnotil kasačnú sťažnosť sťažovateľa za nedôvodnú, a preto ju podľa § 461 SSP zamietol.

46. O náhrade trov kasačného konania rozhodol kasačný súd podľa § 467 v spojitosti s ust. § 167 ods. 1 SSP a neúspešnému sťažovateľovi nepriznal náhradu trov kasačného konania.

47. Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.